

ОБЛІК ПАСИВНИХ ОПЕРАЦІЙ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ

Снідко Є.А.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф 3/1

Миколаївський національний аграрний університет

Пасивні угоди – це саме ті угоди, за допомогою яких банки формують свої фінансові ресурси. Пасивні операції за своєю суттю полягають в участі різних видів вкладів в ощадні та депозитні операції, отриманні від інших банків кредитів, випуску цінних паперів різних видів та здійснення інших операцій, що при кінцевому результаті отримують збільшення фінансових ресурсів комерційних банків, які знаходяться в пасиві балансу [1].

Депозитні операції займають вагоме місце в процесі формування банками своїх ресурсів. В значній мірі завдяки депозитам банк може формувати довгострокові та короткострокові ресурси, на основі яких він може проводити активні операції та отримувати прибуток.

В сучасній банківській практиці виділяють особливий вид депозиту, який являє собою ощадні вклади. Їх відкривають тільки для фізичних осіб із дотриманням таких вимог:

- щоб оформити вклад, потрібно спочатку отримати ощадну книжку;
- в ощадній книжці здійснюються за кожною операцією записи, після яких можна виконувати операції щодо внесення або вилучення коштів;
- вклади не обов'язково повинні мати чітко фіксований строк зберігання.

Бухгалтерський облік депозитних операцій ґрунтується на загально прийнятих у міжнародній практиці принципах: безперервності діяльності; обережності; поділу звітних періодів; оцінювання активів і пасивів; окремого відображення активів і пасивів [2].

Всі рахунки фізичних і юридичних осіб - пасивні; залишок кредитних коштів, сума заборгованості банку перед клієнтами; оборот по дебету – погашення заборгованості в розмірі від раніше прийнятого депозиту та нарахованих відсотків; оборот по кредиту-знову внесли свій вклад і нараховані відсотки за раніше виплачену суму, що були прийнятим депозитами [4].

Типова кореспонденція рахунків за депозитними операціями наступна:

1. Відображено зарахування тіла депозиту на депозитний рахунок: дебет рахунків 1001 «Банкноти та монети», 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання», 1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України»; Кредит 260 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання».

2. Нарахування відсотків за депозитною угодою: дебет 3500 «Витрати майбутніх періодів»; кредит 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання».

В депозитній угоді вказується процентна ставка за якою залучаються кошти на депозит.

Для того щоб, обчислити суму нарахованих відсотків, комерційні банки, як правило, використовують номінальну або фактичну відсоткову ставку. За фактичною відсотковою ставкою сума депозиту що капіталізується, визначає реальний відносний дохід, який обчислюється в цілому за певний період часу з урахуванням раніше отриманих відсотків. За номінальною відсотковою ставкою, сума визначається за формулою простого відсотка [3].

Згідно з угодою укладеною між клієнтом і комерційним банком можуть бути передбачені додаткові надходження чи списання грошей з депозитних рахунків.

Часткове вилучення коштів з депозитних рахунків передбачено тільки для окремих типів ощадних вкладів, до яких належать:

- рахунки із заробітною платою;
- пенсійні рахунки.

Ці операції супроводжуються такими господарськими операціями:

1. Внесення коштів на депозитний рахунок: дебет 1001 «Банкноти та монети в касі банку»; кредит 2630 «Короткострокові вклади (депозити) фізичних осіб», кредит 2635 «Довгострокові вклади (депозити) фізичних осіб».

2. Вилучення коштів з депозитного рахунку: дебет 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»; кредит 1001 «Банкноти та монети в касі банку» [3].

Процентний дохід може вилучатися щомісяця, раз на квартал, за підсумками року або після закінчення дії депозитної угоди. Проценти підлягають нарахуванню щомісячно, але не пізніше останнього робочого дня місяця. Нараховані, але не сплачені проценти відносять до нарахованих витрат, проценти нараховані за депозитною угодою відображаються в балансі на перше число наступного місяця як зобов'язання банку, а в звіті про прибутки і збитки, як понесені витрати.

Отже, вдале проведення депозитної політики банком являється запорукою успіху. Проте не можна відводити даному виду операцій визначальне місце. Всі види пасивних операцій перебувають в тісному взаємозв'язку. Коректне відображення пасивних операцій в обліку гарантує мінімізацію банківських ризиків.

Література:

1. Гуцал І.С. Фінансування кредитного механізму в Україні в перехідний до ринку період. Тернопіль. 2008. С. 309.

2. Волкова І. А., Калініна О. Ю. Бухгалтерський облік у банках. *Навчальний посібник*. 2011. С. 66.

3. Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України : Постанова Національного банку України; Інструкція, Перелік від 21.02.2018 № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18#Text>. (дата звернення: 23.03.21).

4. Боднар О. А. Паламарчук В. Ю. Чинники формування фінансової безпеки банківських установ в умовах пандемії / Трансформація фінансової системи України: тенденції та перспективи розвитку : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Миколаїв; 25-26 листопада 2020 р. Миколаїв : МНАУ, 2020. С.11-12

***Науковий керівник –Боднар О. А.,
к. екон. наук асистент кафедри,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***